

משרד האנרגיה המנהל הכללי

ט' אייר תש"פ
03 מאי 2020

מכ_105_2020

האצת פרויקטי תשתית במשק האנרגיה והמים לעידוד צמיחה כלכלית

התפתחות מגפת הקורונה והשלכותיה על הכלכלה בעולם, ועל משק האנרגיה בפרט, מחייבת ערנות יתרה בניהול סדרי העדיפויות האזרחיות והממשלתיות. המשבר, שהחל כמשבר בריאותי, והפך במקביל למשבר כלכלי, ילך ויעמיק ככל שלבעיה הבריאותית לא ימצא פתרון. כן סביר להניח כי המשבר הכלכלי יישאר איתנו לתקופה ארוכה, גם לאחר שהמשבר הבריאותי יסתיים. במשבר הכלכלי העולמי האחרון, בשנת 2008, ישראל נכנסה ויצאה יחסית ללא פגע, ביחס למדינות רבות אחרות. הירידה בצמיחה הייתה מינורית והחזרה לצמיחה חיובית הייתה כמעט מיידי, בשונה ממרבית המדינות מפותחות בעולם, אשר חוו את המשבר בצורה קשה הרבה יותר. במשבר הנוכחי לעומת זאת, ברור כי הדבר יהיה שונה וכי הפגיעה בכלכלת ישראל תהיה משמעותית.

אנו כיום נמצאים אומנם עדיין בשיאו של המשבר הבריאותי ולא ידוע מתי תהיה הנקודה בה יסתיים, אך אין ספק, כי ביום שבו תבלס באופן משמעותי המגיפה, הוא גם היום שבו נצטרך להגיב במהירות ובחריפות בטיפול במשבר הכלכלי המתחולל כעת. נכון לעכשיו, הטיפול במשבר מתמקד בצמצום נזקים ע"י הזרמת תמיכה בעסקים ובמובטלים. עם סיום המשבר הבריאותי, נצטרך כמו גם כנראה כל מדינות העולם, לפעול ביתר שאת בייזום פרויקטים רבים וגדולים ככל הניתן, על מנת להחיות את המשק, לייצב את הכלכלה ולייצר מקומות תעסוקה. למהלכים שנבצע מיד בתום המשבר חשיבות רבה, שכן הם הדרך להפעיל את הגלגלי הכלכלה הישראלית, ולהחזיר במהירות האפשרית את המשק הישראלי למצב של צמיחה והתפתחות. על פרויקטי תשתית אלו להיבחר בקפידה, שכן עליהם להיות המנוע שיניע את המשק מחד, ומאידך חייבת להיות בהם תועלת משקית ארוכת טווח מבחינת עלות תועלת גם ללא קשר ליציאה מהמשבר הכלכלי בו אנו נתונים.

לצד ייזום פרויקטים, יכולה וצריכה המדינה להאיץ פרויקטים משמעותיים ע"י פעילות מהירה להסרת חסמים בתחומה ובכך לאפשר את מימושם. לפעולות הסרת החסמים, אשר צריכות להיעשות באופן מוקדם בשיתוף פעולה עם הגורמים הרלוונטיים התועלת הגבוהה ביותר שכן היא תורמת להאצת המשק כאמור ללא עלות וכן יוצרת מציאות עסקית המאפשרת גם בעתיד הקמת פרויקטים דומים. בטרם משקיעה המדינה עשרות מיליארדי שקלים בסיוע להחייאת הפעילות הכלכלית במשק, על הממשלה לעשות כל מאמץ להסיר חסמים רגולטורים ובירוקרטיים אשר מעכבים ולעיתים אף מונעים פעילות כלכלית זו.

אמצעי המימון לפרויקטים במשק האנרגיה הינם מגוונים. אנו סבורים כי מאפיין זה הופך פרויקטים במשק האנרגיה לאטרקטיביים לביצוע בעת זו תוך הנעת גלגלי המשק, קידום משק האנרגיה וכל זאת

רח' בנק ישראל 7, ת"ד 36148 ירושלים 9136002 טל' 074-7681718 פקס: 074-7681580

כתובתנו באינטרנט: www.energy.gov.il

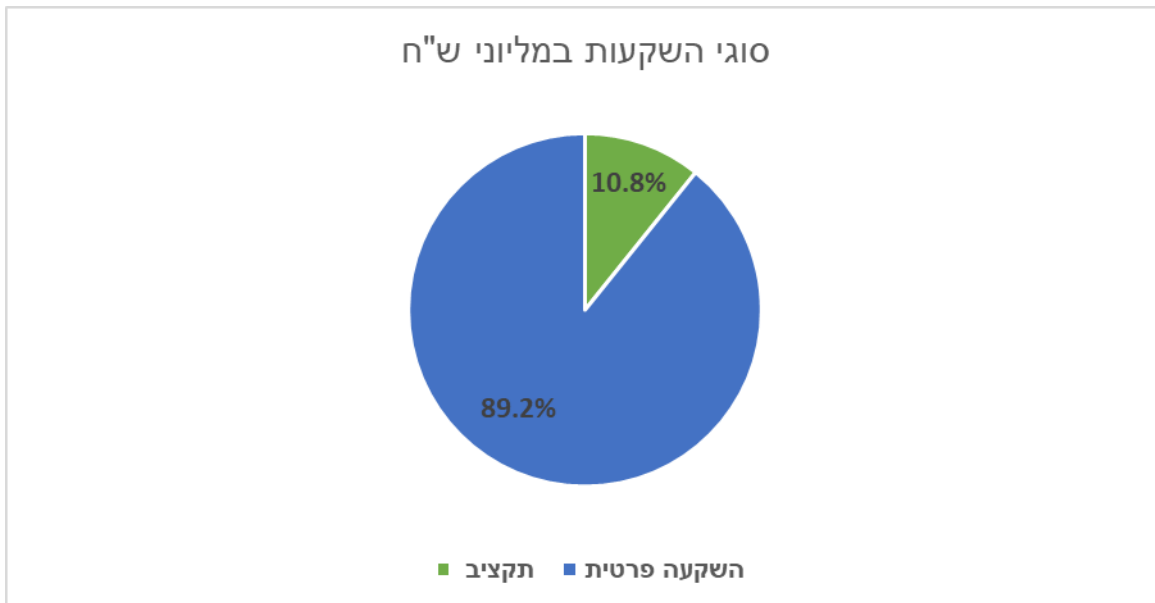

בהסתמך על מקורות תקציביים מצומצמים יחסית. ככלל, ניתן לחלק את אמצעי המימון לארבע קטגוריות עיקריות:

- א. מימון תקציבי – מצוי במשק האנרגיה בהיקפים נמוכים ועל פי רוב ממנף השקעות פרטיות בהיקפים גדולים משמעותית. דוגמאות לכך הינם מענקים להשקעה באנרגיה יעילה ומענקים להאצת פריסת רשת חלוקת הגז.
  - ב. מימון תעריפי- קיים בכלל מגזרי משק האנרגיה. מאפשר הרחבת היקף תכניות פיתוח תוך פריסת החזר תעריף על פני זמן, הרחבתו מותנית בקיום אפשרויות מימון סבירות לחברות הממשלתיות.
  - ג. שיתוף הסקטור הפרטי – קיים בעיקר בחשמל ובמים. מאפשר מימון פרויקטלי על ידי הסקטור הפרטי תוך החזר באמצעות התעריף על פני זמן.
  - ד. מימון פרטי – במשק האנרגיה קיימים כמה פרויקטים משמעותיים שהסקטור הפרטי צפוי לממן עצמאית ועל מנת שאלו ייצאו לדרך נדרשת הסרת חסמים רגולטוריים.
- משרד האנרגיה רואה עצמו כאחראי על פיתוח תחום התשתיות בארץ בתחומי אחריותו ועל כן מוטלת עלינו ההכחה והבחינה לגבי התועלת למשק מהפרויקטים המוצעים כאן. בחרנו פרויקטים במרחב רב של תחומי עיסוק המשרד, על מנת לבזר ככל הניתן את ההשקעה במגוון רחב של תחומים. **סיכום ההשקעות מכלל הפרויקטים בתחום עומד על כ- 25 מיליארד ₪.** בין הפרויקטים שאנו רואים לנכון להאיץ ניתן לראות:

1. קידום פרויקטים חדשים של אנרגיות מתחדשות (סולארי) בהיקף של 2000 מגה וואט והיקף השקעה במשק יעמוד על כ של 6.5 מיליארד ₪- השקעה באנרגיה נקייה ובת קיימא.
2. תמרוץ המשק להקמת אנרגיה סולארית מקומית על ידי העמדת קרן הלוואות בערבויות מדינה בסך של 500 מיליון ש"ח, דבר שיתמרץ במשק השקעה של 3.5 מיליארד נוספים באנרגיות מתחדשות- השקעה באנרגיה נקייה ובת קיימא.
3. הסרת חסמים לקידום פרויקטים קיימים באנרגיית רוח - הסרת החסמים תאפשר את קידום פרויקט רוח בראשית ועוד אחרים בעקבותיו. ההשקעה במשק רק לגבי פרויקט זה תעמוד על 1.2 מיליארד ₪ ותביא לגיוון נדרש באנרגיות מתחדשות והבטחת של יתירות ובטחון אנרגטי, כל זאת תוך יצירת אנרגיה נקייה ובת קיימה נוספת.
4. הסרת חסמים שתאפשר פיתוח מהיר ויעיל של רשת ההולכה והחלוקה בחשמל- פיתוח רשת החשמל הוא קריטי והכרחי ליצירת משק אנרגיה אמין, יעיל ובר קיימא. מדובר ביצירת תשתיות לטווח הרחוק שישרתו את ישראל ותושביה שנים רבות.
5. הובלת תכנית פעולה למרחב אורבני יעיל אנרגטי בערים, פרויקט בו תהיה השקעת כספים תקציבית ועירונית בהיקף של כ 300 מליון ₪ ויאפשר קידום מרחב אורבני יעיל ונקי אנרגטי, הורדת זיהום עירוני, התמודדות עם משבר האקלים, תמרוץ חדשנות, אימוץ טכנולוגיות חדשות (בתים חכמים, חשמול מבנים בעיר) חסכון כלכלי ועוד. יצירת מרכזי חוסן אנרגטיים שיבטיחו אספקת חשמל סדירה בשעת חירום תוך השקעה של עשרות מיליוני שקלים בלבד.

6. הנעה חליפית לתחבורה – השקעה בקידום אנרגיה חליפית נקייה לתחבורה, בין אם בחשמל ובין אם בפיתוח תחליפי דלקים נקיים נוספים, קידום תחבורה כבדה בגז טבעי ומו"פ. מדובר בהשקעה תקציבית של 180 מיליון ₪ שתביא להשקעה פרטית של לפחות 180 מיליון ש"ח נוספים, ותקדם אותנו בדרך ליצירת תחבורה נקייה ולא מזהמת.
7. חיבור העיר אילת לרשת הגז הטבעי – פרויקט בהיקף מרבי של 700 מלש"ח (קיימות חלופת חלקיות בעלות נמוכה הרבה יותר), אשר יאפשר לעיר אילת ליהנות מגז טבעי.
8. בניית נמל דלק חדש בחיפה – פרויקט זה יביא לשקעה משקית שעומדת על כ 600 מיליון ₪, מדובר בהשקעה בעלת חשיבות רבה וזאת במטרה לייצר תשתית יעילה, בטוחה ונקייה יותר לקליטת דלקים ותזקיקים צורך שהינו חיוני וקיומי לטווח הקצר והארוך.
9. איחוד תשתיות- יצירת סנכרון בהקמת תשתית חלוקת גז עם תשתיות תחבורה (רכבת קלה, רכבת תחתית, נתיבי איילון, מוריה וכדומה)- מדובר בצעד שיביא להשקעה של כ 250 מיליון ₪ ויאפשר בניית שתיות יעילות מאוחדות, תוך חיסכון משמעותי, תוך יצירת מערך תשתיות משולב לטווח הארוך.
10. מכרז להקמת שדה סולארי בדימונה, מדובר בשדה שייצר כ- 500 מגה וואט והיקף ההשקעה במשק בעקבותיו עומד על כמיליארד ₪. לקידום פרויקט זה כבר הוקמה ועדת מכרזים אך הוא מעוכב בשל מחלוקות פנים ממשלתיות.

תחום הגז הטבעי: פיתוח הגז הטבעי ופריסת רשת ההולכה והחלוקה בארץ הינם ללא ספק פרויקטי הדגל של השנים האחרונות בתחום התשתיות בארץ. יש להמשיך ולפרוס את המערכות על מנת להביא את בשורת הגז הטבעי לכל התעשיות בארץ, הן בגלל יתרונותיו הסביבתיים, הן לאור יתרונותיו

הכלכליים לצרכן והן כיוון שהמדובר באנרגיה כחול לבן, התורמת להכנסות המדינה והופכת את ישראל למדינה בעלת עצמאות אנרגטית.

תחום החשמל: בעקבות הרפורמה במשק החשמל ב 2018, יש להמשיך ולפעול על מנת לבסס את רשת החשמל הישראלית כרשת חזקה ואמינה ולפעול ביתר שאת על מנת לעודד תחרותיות וביזור ברשת. כמו כן, מוצעים פרויקטים רחבי היקף לקידום אנרגיה מתחדשת ופרויקטים נוספים, אשר יקפיצו את משק האנרגיה הישראלי לעמידה ביעדי הממשלה.

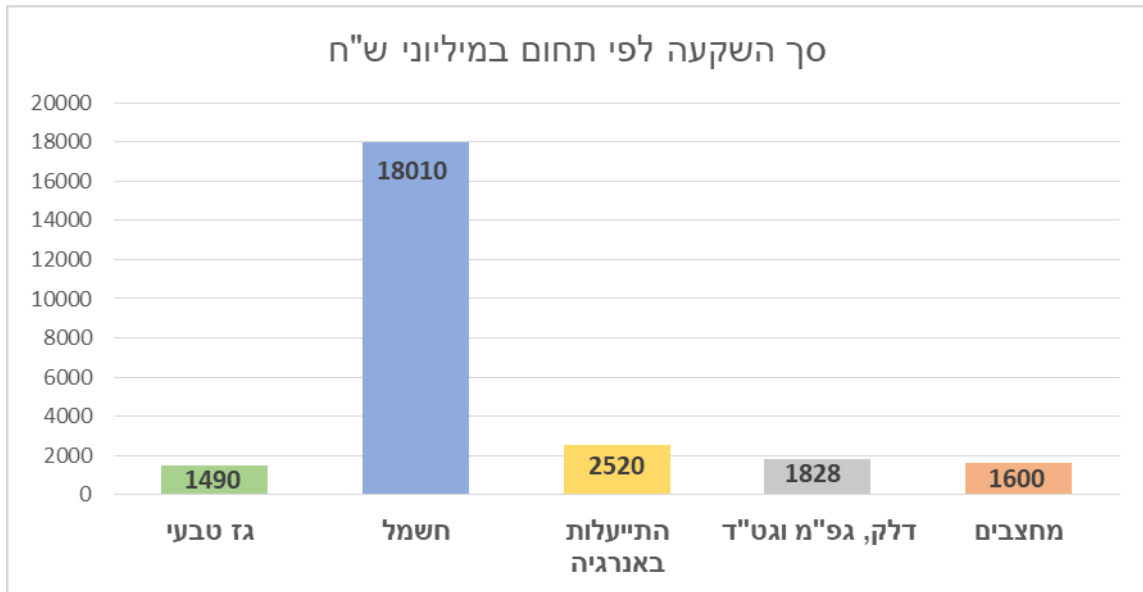
התייעלות באנרגיה: יש לפעול להתייעלות וצמצום צריכת החשמל ע"י פרויקטים להתייעלות באנרגיה, מונים חכמים, עידוד רשויות מקומיות להתייעלות ועוד. הניסיון הרב שצבר המשרד, בפרט בפרויקטים להתייעלות באנרגיה, מלמדים כי לפרויקטים אלו שני יתרונות מרכזיים. האחד – חיסכון בעלויות האנרגיה לצרכנים ולמשק, וכתוצאה מכך סיוע לתעשייה להפוך לתחרותית יותר וכן – מענק המדינה ממנף השקעות במשק הישראלי, עד פי חמישה, כך שכל שקל שהמדינה משקיעה במענק להתייעלות באנרגיה, הסקטור העסקי משקיע 4 שקלים נוספים.

תחום המו"פ ופיילוטים: על מנת לשמר את תדמית הסטארטאפ ניישן, גם אחרי המשבר ובכדי שמשקיעים מכל העולם ישובו להשקיע בישראל עם תום המשבר, עלינו להמשיך לתת ולתמוך במחקרים ופיילוטים בתחומי האנרגיה והסייבר על מנת שנמצב עצמינו בחזית הבמה הטכנולוגית העולמית.

תחום הדלק: שני כיווני התפתחות משמעותיים לשימור וקידום כלכלת ישראל, האחד מעבר התחבורה לגז טבעי וחשמל מחייב המשך תהליכי תמרוץ וקידום על מנת לשנות תבניות חשיבה ומקובעות של משקים אלו. ומכאן הצורך בתמרוץ ממשלתי אינטנסיבי לעודד הקמת תשתיות, וליצור עבורן לקוחות המשתמשים בהנעה זו. בנוסף במהלך תקופת הביניים יש לחזק את היכולת של המדינה לייבא לייצא ולהניע את דלקי התחבורה בהם המשק עושה וימשיך לעשות שימוש בעתיד הקרוב והבינוני כמו גם בעיתות חירום.

תחום המים: בכל שנה מושקע במשק המים הארצי סכום של כ-1 מיליארד ₪ על ידי חברת מקורות. השקעה זו הוגדלה לאחרונה והיא עומדת על כ-1.5 מיליארד ₪. עם סיום הרפורמה בחברת מקורות, חלק גדול מהפרויקטים יוצא לפועל באמצעות המגזר הפרטי. אנו מציעים מספר פרויקטים בתחום משק המים, בכדי להאיץ את ההשקעות במשק, ולעודד התייעלות באנרגיה ולחיסכון בהוצאות בחברת מקורות ובתאגדי המים. כן מוצע לפרוס תשתיות של סיב אופטי יחד עם התשתיות שמניחות חברות התשתית, על מנת להאיץ את פריסת תשתית התקשורת בישראל, ולנצל את פעולות הנחת התשתית גם לצרכים אחרים, בעלות נמוכה.

להלן גרף המתאר את התפלגות ההשקעות בהתאם לתחומים המרכזיים:

בהתאם לגרף, בתחום הדלק, הגפ"מ והגט"ד סך ההשקעות הנדרשות עומד על כ-1.8 מיליארד ש"ח, בתחום התיעלות באנרגיה כ-2.6 מיליארד ש"ח, בחשמל כ-18 מיליארד ש"ח, בגז הטבעי כ-1.5 מיליארד ש"ח, ובמחצבים כ-1.6 מיליארד ש"ח.

כאמור לצד היתרונות האדירים בהשקעה בפרויקטים בתחום האנרגיה והמים צריכה הממשלה לפעול להסרת חסמים להשלמת פרויקטי תשתית בתחום. פעולות להסרת החסמים, אשר תלויות כמעט לחלוטין בהחלטת המדינה והגורמים בה, מקודמות ע"י המשרד באופן שוטף בימים כתיקונים אולם הן הופכות בעידן משבר, להכרח של ממש.

לסיכום, השקעה מינימלית יחסית של המדינה בפרויקט תשתית בתחום האנרגיה בד לבד עם הסרת חסמים בתחום עשויה להביא לתועלת ישירה אדירה שמוערכת בעשרות מיליארדים רבים ובכך להאיץ את המשק בעת הזו.